

De macht van het kleine

Preek over 1 Samuël 17

Te lezen: 1 Samuël 17:1-11; 32-40; 45-50
Delft, 20 juni 1976

Wij hebben een aangeboren verering voor alles wat groot en sterk is. Een aangeboren verering. Let u maar eens op kleine kinderen, wanneer ze met elkaar spelen. De grootste en de sterkste deelt bijna altijd de lakens uit. En wat zegt Jantje wanneer hij bij Pietje zijn zin niet kan krijgen? Precies! 'Pas op of ik haal mijn grote sterke broer!'

Het ontzag en de verering voor wat groot en sterk is, zit ons in het bloed. Een vertegenwoordiger kan het zich niet permitteren in een 'lelijk eendje' bij zijn klanten voor te rijden. Dat zou geen reclame voor de firma zijn! Als het even kan moet hij in een glanzende Mercedes voor de deur komen. Duur? Ach kom. In de zakenwereld verkoopt 'groot' zichzelf! Jarenlang kwam ik in Utrecht regelmatig langs het hoofdkantoor van het Nederlands Vakverbond. Iedere keer werd mij de slagzin opgedrongen: 'Wordt lid van het N.V.V. De grootste in Nederland'. Daar heb je als gewoon mens niet van terug. De grootste moet wel de beste wezen!

Hebt u ooit gehoord van iemand die zich klein voordoet? U kijkt verbaasd. Je klein voordoen....?? U hebt gelijk. Die uitdrukking kennen we niet. We spreken van: 'Je gróót voordoen'. We keuren het af. We keuren het af, in de koffiepauze op het bedrijf, dat de nieuwe collega zich groot voordoet. Maar we begrijpen het wel. Wanneer je iets wilt bereiken moet je wat lijken. Het maakt indruk, dat verhaal over die vakantiereis naar de piramides van Egypte. Het bevordert je promotiekansen, die Engelse vaktermen die je achteloos in de nabijheid van de chef laat vallen. Of die stapel overwerk die je als vanzelfsprekend mee naar huis neemt. Mijn gezondheid? Een zelfverzekerde glimlach: Ik kan er tegen! We doen ons groot voor. We houden ons groot. Want groot moeten we zijn.

Dat is een deugd: Je groot houden. Dat wordt ons van kindsbeen af bijgebracht. Vader wast de kapot gevallen knie van zijn zoontje schoon en laat jodium in de wond druppelen. Zoonlief springen de tranen in de ogen. 'Wat nu?' vraagt vader. 'Je bent toch een grote jongen?' 'Ik ben niet groot' huilt zijn zoon. 'Dan moet je je groot houden!' De zoon leert zijn lesje goed. Als volwassen man kan hij zich groot houden. Op veertigjarige leeftijd kan hij zich alléén maar groot houden. Hij kàn niet huilen wanneer hij aan zijn vastgelopen huwelijk denkt.

Wanneer een vriend hem vraagt hoe hij het maakt, kàn hij niet anders dan met een gemaakte glimlach zeggen: ‘Dank je. Heel goed!’

Hij zou zich dood generen om tegen de directeur te zeggen: ‘Ik kom liever niet in aanmerking voor die post in het buitenland. Ik weet van mezelf dat ik het niet aan zou kunnen’.

Hij heeft het lesje van die zere knie goed geleerd.

Hij kàn niet anders meer dan zich groot houden.

Dit zijn geen gezochte voorbeelden voor een dramatische preek. Zulke dingen gebeuren! Duizenden mensen zijn gevangen in de ban van het ‘groot en sterk zijn’. En ze gaan er aan kapot.

Bent u het ‘groot zijn’ beu? U zou die kleuren-t.v. die u gekocht hebt omdat de burens er óók één hadden wel de deur uit willen gooien? U wilt vrij komen uit de ban van het ‘groot zijn’? U zou zo graag eens gewoon uzelf willen kunnen zijn: Tevreden met een zwart-wit toestel? En ook nog gelukkig als die kapot is?

U bent het moe om u altijd groot te moeten houden?

Diep in uw hart verlangt u er naar om uzelf eens te kunnen geven zoals u eigenlijk bent: Een klein, teleurgesteld en verdrietig mens? Een mens die het uit de vingers is gelopen? Een mens die het niet meer weet?

U zou wel eens willen kùnnen huilen?

Dan heb ik speciaal voor u het verhaal van David en Goliath gelezen!

Het verhaal van David en Goliath behoort tot de populairste geschiedenissen uit het oude testament. Op de zondagsschool luisteren de kinderen met rode oortjes wanneer juf vertelt hoe David die reus van een Goliath verslaat.

Die kleine David toch! Hij fikste het toch maar. Kleine David is de held.

De held van alle kleine jongetjes op zondagsschool die zo graag sterk willen zijn.

De held van alle kleine volwassen mensen die zo graag méé willen tellen.

Kleine David fikste het tegen de grote reus!

Koningin Wilhelmina sprak eens van de dingen ‘waarin een klein land groot kan zijn’.

Ik herinner mij van mijn lagere schooltijd dat de meester deze uitspraak van koningin Wilhelmina als pleister plakte op onze gekwetste vaderlandsliefde, nadat hij onder de geschiedenisles verteld had van het verlies van Nederlands Oost-Indië.

Gelukkig kan een klein land ook nog groot zijn!

Zo is de geschiedenis van David en Goliath voor velen een pleister op de wond van hun kleinheid.

Kleine David fikste het tegen de grote reus. Waarin een klein mens groot kan zijn!

De geschiedenis van David en Goliath is volkomen ten onrechte zo populair. Het is helemaal niet geschreven om er in te gaan als zoete koek bij alle kleine zondagsschooljongetjes die zo graag sterk willen zijn.

Het is helemaal niet bedoeld om hoop te wekken bij al die kleine volwassenen die toch zo graag óók mee willen tellen.

De geschiedenis van David en Goliath is een uiterst onpopulaire geschiedenis. Het is een verhaal voor mensen die klein zijn en er ook voor willen uitkomen dat zij klein zijn. Het is een geschiedenis voor mensen die best willen huilen omdat hun huwelijk is vastgelopen. Die het ten einde raad wel toe willen geven dat ze het eigenlijk te hoog in hun hoofd hebben zitten.

Die zover zijn gekomen dat ze het als een bevrijding zouden ervaren om tegen iemand te kunnen zeggen: Het is allemaal bluff: Die auto en dat nieuwe bankstel. Het is allemaal pokerface mentaliteit: Mijn glimlach. Mijn grapjes. Ik ben vastgelopen. Ik kan niet meer. Het is vrome bluff: Mijn zondagse kerkgang. Mijn geven in de collectes. Mijn diepe opmerkingen over de uitverkiezingsleer. Bluff. Ik ben leeg.

Voor zulke mensen is het verhaal van David en Goliath! Het is een verhaal voor kleine mensen die niets anders hebben dan hun hemd, en ook tegenover God en ten aanschouwen van anderen wel als kleine mensen in hun hemd willen staan.

Vóóordat David Goliath versloeg, moest David eerst uitgekleeft worden. Koning Saul had David aangekleed.

Saul zette David zijn eigen helm op het hoofd. Hij hees David in het harnas. David pakte het zwaard van Saul en gordde het aan zijn zij. Zo gezien leek David heel wat! Je zou er de herdersjongen niet in herkend hebben.

Totdat David de eerste stappen deed in zijn uitrusting. Hij waggelde als een dronken man! Hij die Goliath zou moeten verslaan kan zich nog net staande houden door zich vast te grijpen aan de tentstok in de tent van koning Saul.

Dan zegt David: Uit dat spul! Ik zal gaan zoals ik ben.

Ik wil mijn kleinheid niet verhullen in een harnas. Ik wil niet sterk lijken met een zwaard. Ik ga zoals ik ben. Klein en in mijn hemd.

Alles wat klein en zwak is, wekt medelijden op. Het kleine brengt het soms nog ver. Dankzij de liefdadigheid.

Toen ik als student op kamers woonde werd er eens gebeld. Mijn hospita was niet thuis, en ik deed open. Mijn hospita woonde op een bovenhuis. Van boven keek ik door het donkere trapgat naar beneden. In de deuropening stond een heel klein frommelig vrouwtje. Ze maakte de indruk geestelijk licht gehandicapt te zijn. Heel weerloos stond ze daar. Toen klonk heel klein haar stem: 'Ik kom hier elke maand voor de macht van het kleine'.

Daar heb je niet van terug! Je kunt dan geen 'neen' zeggen. Die maand heb ik gegeven voor 'de macht van het kleine'.

Boven het verhaal van David - Goliath zou je kunnen schrijven: 'De macht van de kleine'.

Niet: 'de macht van het kleine'. Maar: 'de macht van de kleine'.

Het kleine is onpersoonlijk. 'Het kleine' is: dat lichaam van mij. Of die handicap. Of die moeilijkheid. Of die tegenslag.

De kleine is persoonlijk. Wanneer ik 'de kleine' ben, zeg ik: Mijn lichaam. Mijn tekort.

Mijn onmacht. 'De kleine'. Dan ben ik het zelf.

Boven het verhaal van David en Goliath moet je schrijven: 'De macht van de kleine'. David wilde voor God zijn die hij was. Hij gaf zich zoals hij was.

God geeft de kleine macht. Niet uit liefdadigheid of medelijden.

God waagde het in de strijd teen de Filistijnen met de kleine David. Hij dééd het met hem.

God deed het met David. Bijna duizend jaar later deed God het met de zoon van David, met Jezus, die de Davidszoon heet.

Het kruis is het symbool van zwakheid en kleinheid.

Maar het kruis staat op het kruispunt van de oude en nieuwe tijd!

Jezus is nooit in een harnas ten strijde getrokken. Hij heeft nooit zijn kracht gezocht in menselijke macht en invloed en woorden.

David trok het harnas van Saul uit en legde het zwaard weg en ging in zijn herderskleren Goliath tegemoet.

Jezus zegt tegen Petrus: 'Doe weg het zwaard!' En toen liet Hij zich gevangen nemen. Naakt hing Hij aan het kruis. Zijn kleren werden verdobbeld.

Met Pasen wekte God zijn Zoon op. De opstanding van Jezus was echter geen liefdadigheid. Hij vroeg niet om medelijden. De opstanding was een openbaring van God. Zo is Hij. Hij doet het met de kleine.

Amen.